

Konstitutionsutskottet

Ink 2022 -04- 05

Dnr 1747-2021/22

2022-04-05

Anmälan till Konstitutionsutskottet

Informationsklass: Publik

Granskning av statsrådet Karl-Petter Thorwaldsson

Begäran om granskning: näringsministerns agerande och regeringens handläggning av gruvärendet Kallak

Den 22 mars 2022 fattade regeringen beslut om att bevilja Jokkmokk Iron Mines AB:s ansökan om bearbetningskoncession för en gruva i Gállok (Kallak)¹. Beslutet har omgärdats av kraftfull kritik från bland andra samiska företrädare, miljöorganisationer, människorättsorganisationer och FN-organ och experter.

Miljöpartiet har tidigare begärt att konstitutionsutskottet ska granska näringsminister Karl-Petter Thorwaldssons uttalanden avseende Kallak-ärendet, särskilt med avseende på förenlighet med regeringsformens krav på saklighet och opartiskhet². Detta efter att statsrådet gjort ett uttalande i media om att Socialdemokraterna älskar gruvor³ och i ett annat uttalande klargjort att han inte kan vara opartisk i beslutet om gruvan i Gállok och hävdat att opartiskhet är en dröm⁴.

Det har emellertid visat sig att det finns ytterligare oklarheter kring hanteringen av ärendet. Den 27 mars 2022 avslöjade Dagens Nyheter att det finns uppgifter om påstått jäv, mutor och partiskhet⁵. Av uppgifterna till DN framgår bland annat att en av de tjänstepersoner som deltog i Sveriges geologiska undersöknings (SGU) beslut, där det fastslogs att järnmalmen som hittats i berggrunden i Gállok är av riksintresse, nu arbetar på näringsdepartementet. Där har tjänstepersonen varit regeringskansliets ansvariga handläggare i ärendet.

¹ Regeringsbeslut 2022-03-22 <https://www.regeringen.se/artiklar/2022/03/information-gallande-beslutet-om-kallak/>

² KU-anmälan 2021/22:34, dnr 1172-2021/22, av Amanda Palmstierna (MP), 2022-01-28.

³ Svenska Dagbladet 2021-11-30 https://www.svd.se/bors/news_detail.php?newsid=0586a4d2-1b7d-5d55-9feb-3ba9070d69af

⁴ Sveriges Radio 2022-01-20 <https://sverigesradio.se/artikel/naringsministern-partisk-infor-gruvbeslut>

⁵ Dagens Nyheter 2022-03-27 <https://www.dn.se/sverige/misstankt-jav-bjudresa-och-partiska-tjansteman-dn-granskar-spelet-bakom-gruvbeslutet-i-kallak/>

Uppgifterna i DN gör gällande att handläggaren kan ha varit jävig. Detta eftersom hen påstås ha medverkat i ett beslut med stor bäring på processen hos SGU och därefter deltagit vid handläggningen av ärendet om bearbetningskoncession på näringsdepartementet. Eftersom det är möjligt att hen redan kan ha tagit ställning i den fråga som senare prövades av regeringen, kan det röra sig om tvåinstansjäv. Det som påstås ha inträffat kan dessutom innebära att hens opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

Av uppgifterna framgår vidare att en tjänsteperson på Sveriges geologiska undersökning bjudits på en resa till Alperna av ett konsortium där gruvbolaget Beowulf Mining ingår. Även här framkommer frågetecken kring tjänstepersonens opartiskhet och dessutom uppgifter om eventuella mutor.

Det har dessutom tidigare framkommit uppgifter om att ett länsråd inte fick fortsätta sitt uppdrag på grund av sitt arbete med Kallak-ärendet⁶. Om det stämmer kan det innebära ett ingrepp i de principer som ska styra regeringens arbete, inklusive myndigheternas självständighet från regeringen.

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen (RF) ska domstolar och förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Myndigheter är tillförsäkrade självständighet mot regeringen i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller mot kommun, eller som rör tillämpning av lag (12 kap. 2 § RF). Av 16 § förvaltningslagen framgår bl.a. att den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans.

Det aktuella ärendet har handlagts under lång tid i en omfattande och komplicerad process. Mot bakgrund av de uppgifter som har framkommit bör konstitutionsutskottet granska regeringens handläggning av ärendet och näringsministerns hantering av detsamma. Granskningen bör särskilt fästa vikt vid hur regeringen har iakttagit regeringsformens krav på saklighet, opartiskhet och myndigheters självständighet. Hänsyn behöver också tas till förvaltningslagens bestämmelser om jäv. Regeringens agerande bör också betraktas i ljuset av de uttalanden som näringsministern tidigare gjort avseende ärendet och som redan är föremål för utskottets granskning. Granskningen bör inte begränsas till dessa delar, utan samtliga delar i ärendets

⁶ Sveriges Television 23 januari 2022 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/infekterad-strid-kring-lansstyrelsen-i-norrboten-om-gruvor-lansrad-far-ga>

handläggning behöver granskas utifrån nu kända uppgifter om oegentligheter, och eventuella tillkommande uppgifter.

Stockholm den 5 april 2022

Amanda Palmstierna

Amanda Palmstierna
Riksdagsledamot (MP)

Annika Hirvonen

Annika Hirvonen
Riksdagsledamot (MP)

Rasmus Ling

Rasmus Ling
Riksdagsledamot (MP)